Vrijdag 4 Januari 1946

DAGBLAD

63 ste Jaargang No. 4701

AMIGOE DI CURAÇAO

... verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden 3 gld.; Suriname en het buitenland 3,50 gld..

Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog
Telef. 1558, Postbus 80, Willemstad.
Redactie-adres Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I.
Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Uittocht der Joden uit Polen

Opzienbarende verklaring van Unrra's hoofd in Duitsland.

Wat is de drijfveer ?

Bevan vreest epidemie op Europees vasteland.

VIER A VIJF MILLIOEN.

Op zijn minst vier en mogelijk vijf millioen Joden werden tijdens de oorlog door de nazies vermoord. Dit werd door een vroegeren officier van de SS en deskundige in Joodse zaken voor de beruchte Duitse Veiligheidspolitie toegegeven voor de internationale rechtbank te Neurenberg. Dieter Wislicency, Hauptsturmführer (majoor) in de SS, trad als getuige op na Generaal Majoor Ohlendorf die bekend gemaakt had dat Himmler speciale groepen voegde bij de Wehrmacht om de Joden en de Sovjet politieke commissarissen in de gebieden die door de Duitse legers aan het Oostfront ingepalmd werden, uit te roeien. Wislicency zeide, dat Adolf Eichmann, een officier van de SS die door Himmler speciaal belast werd met het „Joodse vraagstuk", pochte, dat hij „op zijn minst vijf millioen Joden op zijn geweten" had (Neurenberg, (AP) 3.1).

EEN ONDERZOEK WORDT INGESTELD.

Een woordvoerder van het Britse Ministerie van Buitenlandse Zaken zeide dat de regering een onderzoek instelt naar de verklaring van Generaal Morgan, hoofd van de Herstel-Organisatie in Duitsland, volgens welke een geheime Joodse organisatie een massa-vlucht uit Europa beraamt.

De zegsman zeide, dat de Herstel-Organisatie het Ministerie van Buitenlandse Zaken hierop attent gemaakt heeft. Hij weet echter niet of een gelijksoortige nota door de Herstel-Organisatie is gezonden aan de Verenigde Staten (Londen, (AP) 3.1).

TREKKEN DE JODEN UIT POLEN?

Rechter Simon Rifkind, raadgever inzake Joodse zaken bij het Noordamerikaanse leger in Europa, zeide persoonlijk twijfel te hechten aan de berichten volgens welke een wereldomvattende Joodse samenspanning de drijveer is van de infiltratie van Poolse Joden in de Noordamerikaanse zone in Duitsland. De rechter leverde commentaar op een verklaring die de dag tevoren afgelegd was door Generaal Sir Frederick Morgan, hoofd van de verrichtingen der Herstel-Organisatie in Duitsland, volgens welke talloze Joden die hij ondervroeg zeiden, Joden uit Polen zouden trekken naar Duitsland.

Rifkind zeide, dat bijna al de Joden die hij ondervroeg zeiden, dat zij Polen verlieten uit een gevoel van dwang — echt of verbeeld.

De voornaamste factor voor de vlucht is vrees. Wat zij zoeken is veiligheid. De heer Rifkind zeide niet de inzichten van het Noordamerikaanse leger in Europa te uiten, doch slechts zijn persoonlijke mening. Hij zeide dat zijn conclusies gebaseerd zijn op de ondervraging van honderden gevluchte Joden. Zij worden niet gedreven door een geheime organisatie doch door de resten van de oude Joodse organisaties in het vóór-oorlogse Polen. Sommigen hebben in Duitse concentratiekampen gezeten, anderen zijn ontheemd en weer anderen zijn vroegere soldaten van het Poolse leger. De reden voor de vlucht is „een houding van intense vijandigheid" van het volk in Polen (Frankfurt, (AP) 3.1).

MORGAN TREEDT NIET AF.

In antwoord op berichten uit Washington als zou hij zijn afgetreden, zeide Luitenant Generaal Frederick Morgan, hoofd van de Herstel-Organisatie in Duitsland: „Ik ben niet afgetreden. Ik zie geen reden waarom."

Evenwel weigerde hij het bericht te bevestigen of te ontkennen als zou het hoofdbureau van de Herstel-Organisatie (Unrra) in Washington hem gisteravond getelegrafeerd hebben om te vragen dat hij zou aftreden.

Morgan zeide, dat hij in zijn verklaringen over de vlucht der Joden uit Polen deze ongelukkige mensen niet had willen kwetsen. Hij had niet bedoeld de Europese Jodenheid aan te vallen. Doch vele Joden zijn uit hun woningen in het Oosten verdreven door dreigementen en soms met geweld (Frankfurt, (AP) 4.1).

Hermann Goering, gezeten in zijn cel te Neurenberg, gebruikt zijn maaltijd tijdens een pauze in het proces.

POLITIEKE BEROERING IN JESD.

Een Tass-bericht uit Teheran maakt melding van politieke beroering in de stad Jesd in midden-Iran, op 500 kilometer ten Zuid-Oosten van Teheran. Volgens Tass zou het nieuwsblad „Ofoge Asya" in Jesd op 27 December een verklaring gepubliceerd hebben van het regionale comité van de Volkspartij, waarin de autoriteiten van omkoperij, corruptie en dreigementen met geweld beschuldigd worden en gevraagd wordt dat zij zullen worden vervangen (Moskou, (AP) 3.1).

BESPREKING IN TSJOENGKING.

Afgevaardigden van de Chinese regering en de communisten kwamen officieel bijeen in een poging tot een wapenstilstand in de burgeroorlog te geraken. Dit is de derde formele bijeenkomst tussen de twee afvaardigingen sedert 27 December. Generaal Tsjou En Lai, leider van de communistische afvaardiging, woonde de conferentie bij na een half uur lang gepraat te hebben met Generaal Marshall. Hij had op Nieuwjaarsdag ook met den Noordamerikaansen Gezant geconfereerd kort nadat het tegenvoorstel van de nationale regering voor een wapenstilstand was bekend gemaakt (Tsjoengking, (AP) 3.1).

JAPAN VERBREEKT BETREKKINGEN MET VATICAAN.

Ingelichte kringen zeiden dat de Japanse Ambassadeur bij de Heilige Stoel Ken Harada het Staatssecretariaat heeft medegedeeld, dat de Japanse regering hem opgedragen heeft de betrekkingen met het Vaticaan te verbreken. Hij en zijn personeel zullen als „diplomatieke gasten" in Vaticaanstad blijven wonen. De Japanse regering handelt in opdracht van MacArthurs instructies om alle diplomatieke betrekkingen met andere staten te verbreken (Vaticaanstad, (AP) 3.1).

BEVAN VREEST EEN EPIDEMIE.

De Britse Minister van Gezondheid Aneurin Bevan verklaarde op een conferentie voor jeugdige personen, dat hij vreesde, dat een „tragische en rampzalige epidemie" zou kunnen ontstaan als gevolg van de levenstoestanden op het Europese vasteland. (Londen, (AP) 3.1).

NIEUWE AMBASSADEURS.

De nieuwe Russische en Turkse Ambassadeurs in Hellas, Admiraal Constance Rionoff en Russen Essrev Unaidin, hebben hun geloofsbrieven aan Regent Damaskinos overhandigd.

Op goed gezag wordt vernomen dat de Russische brief aan Damaskinos persoonlijk geadresseerd was. Dit zou een afwijking betekenen van de diplomatieke procedure volgens welke deze geloofsbrieven moeten zijn geadresseerd aan het staatshoofd — in het geval van Hellas dus Koning George (Athene, (AP) 3.1)

VERDWENEN

De nazie-swastikavlag welke eerst boven het hoofdkwartier van de Gestapo wapperde en het portret van het vroegere Gestapo-hoofd Heinrich Himmler, welke door de „Daily Express" tentoongesteld waren in het Londense West End, zijn verdwenen. Geen andere voorwerpen werden weggehaald of beschadigd (Londen, (AP) 3.1).

CHURCHILL ZAL FLORIDA BEZOEKEN.

Kolonel Frank Clarke maakte bekend, dat Churchill op 17 Januari te Miami Beach zal arriveren. Churchill was oorspronkelijk van plan eerst in Februari naar Florida te gaan. Hij zal worden vergezeld door Mevrouw Churchill en dochter Alma. Clarke, die President is van de Clarke Steamship Line en vroeger reeds gastheer was van de Churchills, zeide dat de laatste voorbereidingen voor de ontvangst worden getroffen in zijn woning (Miami, (AP) 3.1).

Hier ziet men Generaal Marshall links), wiens bemiddeling in het Chinese conflict aanvaard werd, met President Truman voordat deze hem naar China zond. Truman decoreerde den Generaal met de Eikenbladeren bij de Medaille voor Onderscheiden Dienst.

„MERDEKA" DRINGT AAN OP EEN PROTEST.

Het Indonesische nieuwsblad „Merdeka" heeft er bij de Noordamerikanen op Java op aangedrongen om in Washington te protesteren tegen het gebruik van het volledig Noordamerikaans uniform door de Nederlandsle mariniers. De Nederlandse mariniers, die deze week te Batavia zijn aangekomen na een opleiding te hebben genoten in de Verenigde Staten, dragen Noordamerikaanse wapenen en volledige mariniers-uniformen.

„De Noordamerikanen moeten erop staan dat de Nederlandse uniformen met Nederlandse strijdkrachten geletterd worden of met de Nederlandse driekleur getooid teneinde de Indonesiërs ervan te overtuigen, dat de soldaten Nederlanders zijn en de Noordamerikanen onzijdig blijven."

De Indonesische pers oefent scherpe critiek op de Britse burgerlijke politie-organisatie, welke grootscheepse arrestaties doet van Indonesiërs die van terreurdaden verdacht worden (Batavia, (AP) 4.1).

INDISCHE GEBEURTENISSEN.

Woensdagavond werd in het Zuiden van Batavia hevig geschoten. De daders zijn nog niet bekend. De Indonesische brandweer bestreed een grote brand die in Meester Cornelis uitbrak. Woensdag is het militaire cordon rondom Batavia opgeheven. Parachutisten hebben twee kampongs in het gebied van Tanahbang doorzocht en ondervonden hierbij weinig tegenstand. Twintig verdachten zijn aangehouden en enkele wapens in beslag genomen. De Britten hebben de politie-kazerne van Bondongan doorzocht en vonden daar 70 gevangenen, waaronder een Nederlandse vrouw. Men vermoedt dat leden van de Pemoeda in het Noorden van Bandoeng doordringen verdeeld in kleine groepjes. Een convooi uit Batavia kwam veilig in Bandoeng aan en begon de terugreis zonder incidenten. Tot nu toe zijn 19 ontvoerde Eurasiërs door de burgerlijke autoriteiten van Bandoeng in Britse handen gesteld. Zij werden *niet mishandeld*, maar hun voeding was zeer slecht.

Te Semarang wordt nog steeds geschoten, er zijn echter geen slachtoffers te betreuren. Drie vliegtuigen, die op het vliegveld van Semarang neerstrekken werden door twee Indonesische machinegeweren beschoten (Aneta).

OP NIEUWSJAARSAVOND.

Een Brits soldaat te Batavia werd gedood op Nieuwjaarsavond. De Britse troepen hebben de kampongs bij Kemajoran gezuiverd (Aneta).

het nieuws van vandaag

Het feit is daar: de Joden trekken uit Polen en Oost-Duitsland naar het Westen, voornamelijk naar de Noordamerikaanse zone in Duitsland. Zelf weten zij niet goed waarheen zij gaan; wat zij zoeken is veiligheid en die bestaat blijkbaar niet in de door de Russen bezette delen van Oost-Europa. De uittocht schijnt evenwel van zulk een aard te zijn, dat het hoofd van de Herstel-Organisatie (de zogenaamde UNRRA) in Duitsland, Luitenant Generaal Frederick Morgan, de mening verkondigde, dat een geheime Joodse organisatie haar teweeggebracht heeft. De man krijgt steeds meer mensen te voeden en wil er een eind aan maken. Prompt heeft de Joodse adviseur bij het Noordamerikaanse leger in Europa, Rechter Simon Rifkind, hierop te kennen gegeven, dat de reden van de massa-verhuizing moet worden gezocht in antisemietisme bij de Polen. De mensen verlaten hun woningen uit een gevoel van dwang — al dan niet gegrond.

In ieder geval is het duidelijk, dat men hier te doen heeft met de oude Joodse tragedie. Deze is de laatste oorlogsjaren nog verscherpt. Op het proces te Neurenberg heeft een getuige gisteren nog verklaard, dat vier à vijf millioen Joden door de nazies vermoord werden. Het was een georganiseerde poging om hen uit te roeien.

Met dit alles wordt het algemene vraagstuk van de levenstoestanden op het kale Europese vasteland niets gemakkelijker. De Britse Minister van Gezondheid, Aneurin Bevan, heeft zelfs uiting gegeven aan zijn vrees, dat er een rampzalige epidemie zal uitbreken. Het is maar te hopen, dat de vele moderne medicijnen, die thans gebruikt worden, de verspreiding der ziekten zullen voorkomen en het hoognodige voedsel tijdig zal aankomen.

In Indië heeft het blad „Merdeka" er bij de Noordamerikanen op aangedrongen om te protesteren tegen het gebruik van Noordamerikaanse uniformen door de Nederlandse mariniers. De Indonesiërs schijnen wel te weten hoe zij de opinie in de Verenigde Staten voor zich moeten winnen.

De St. Thomaskring ontwikkelt een plan voor het Bestuur van Curacao en het Koninkrijk.

Practische oplossing van het probleem betreffende verantwoordelijke bestuurders.

Gelijk enkele andere organisaties ter plaatse zette ook de Sint Thomaskring — de vereniging der intellectuele Katholieke jongemannen van Curaçao — zich tot de beantwoordiging van de vragen die gesteld werden in de enquête van de Commissie-De la Try Ellis ter voorbereiding van de Rijksconferentie.

De Kring benoemde uit zijn midden een commissie van zeven leden, die de vragen zou bestuderen en beantwoorden. Deze commisie was samengesteld uit: twee ambtenaren, twee schutters, een koopman, een Isla-employé en een journalist.

Allen bezitten enige kennis van het Recht en sommigen hebben er zelfs langer in gestudeerd.

Anders dan de meesten die op de enquête antwoordden verwerkte de commissie de daarin gestelde vragen in een reeks Voorstellen met bijbehorende Toelichting, welke een overzichtelijk plan vormen voor de organisatie van het inwendige bestuur van Curaçao en de deelneming van Curaçao in het bestuur van het Koninkrijk der Nederlanden. Het plan werd naderhand door de algemene vergadering goedgekeurd. In overleg met de Sint Thomaskring wordt het hieronder door ons gepubliceerd:

VOORSTELLEN.

De organisatie van het inwendige bestuur.

Ons voornaamste bezwaar tegen de huidige bestuursvorm van Curaçao is dat de nodige waarborgen ontbreken voor een bestuur in overeenstemming met de wil van het volk.

Te grote macht berust momenteel bij den Gouverneur, die niet aan de Volksvertegenwordiging, doch slechts aan den Koning voor zijn doen en laten verantwoordelijk is. De uitvoerende macht wordt door den Gouverneur geoefend; ook in de wetgeving heeft hij grote macht zoals de macht hem toegekend bij de elastische artikelen 31 en 32 der Curaçaose Staatsregeling; voorts wordt het derde deel van de volksvertegenwoordiging door hem benoemd waardoor de vraag rijst of er dan nog sprake is van een volksvertegenwoordiging.

De nodige waarborgen voor een bestuur in overeenstemming met de wil van het volk kunnen onzes inziens geschapen worden overeenkomstig de volgende richtlijnen:

1) Het bestuur over Curaçao wordt geoefend door een door den Koning te benoemen Gouverneur in samenwerking met enkele (bv. drie) door de volksvertegenwoordiging aan te wijzen medebestuurders, die voor hun bestuur verantwoordelijk zijn aan de volksvertegenwoordiging.

2) De Gouverneur kan in zaken die het Opperbestuur niet betreffen niet optreden dan bijgestaan door een medebestuurder, die voor de handeling verantwoordelijk is aan de volksvertegenwoordiging.

3) De Gouverneur heeft het recht de volksvertegenwoordiging te ontbinden wanneer die naar het oordeel van het bestuur niet een juiste afspiegeling vormt van de wil des volks. Conflicten aangaande de inwendige aangelegenheden van Curaçao worden derhalve aan het oordeel van het volk onderworpen.

4) De volksvertegenwoordiging zal geheel door het volk dienen te worden gekozen.

5) In verband met de grotere verantwoordelijkheid, welke op de volksvertegenwoordiging rust zal men moeten komen tot uitbreiding van het college en toekenning van een bezoldiging aan de volksvertegenwoordigers.

Deelneming aan het Rijksbestuur.

Wij staan het idee van een permanente Rijksraad met wetgevende bevoegdheid voor waarvan de taak zou omvatten alleen de aangelegenheden, die van overwegend belang zijn voor het gehele Koninkrijk, zoals die liggende op het gemeenschappelijk terrein van defensie, buitenlandse zaken, economische zaken, staatsregeling en de regeling van het Nederlanderschap. Curaçao dient in deze Rijksraad vertegenwoordigd te worden. Vertegenwoordigers van Curaçao in de Rijksraad dienen door het volksvertegenwoordigend lichaam in Curaçao te worden aangewezen.

Defensie.

Defensie blijven Rijksaangelegenheid en worde door de Rijksraad geregeld.

TOELICHTING.

Inleiding.

Uitgaande van het standpunt dat hij niet bevoegd is een nieuwe organisatie voor het Koninkrijk der Nederlanden of een bestuursstelsel voor het gebiedsdeel Curaçao te ontwerpen, doch als vertegenwoordiger van de Rooms-Katholieke jongemannen van Curaçao zich verplicht gevoelt om deelte nemen aan de enquête welke door de Curaçaose Commissie ter voorbereiding van de Rijksconferentie is uitgeschreven, benoemde de Sint Thomaskring een commissie uit zijn midden om de gestelde vragen te bestuderen en te beantwoorden.

Deze commissie nu, heeft uit de vragen het verlangen gelezen om voorstellen te verkrijgen betreffende:

1) het inwendige bestuur van Curaçao;

2) de positie van Curaçao in het Koninkrijk der Nederlanden en de verhouding van Curaçao ten opzichte van Nederland;

3) de defensie van Curaçao.

Dienovereenkomstig heeft zij zich tot taak gesteld voorstellen daarover te doen en daarin de door de Curaçaose Commissie gestelde vragen te verwerken. Na uitvoerige bespreking waarbij een basis werd gezocht, waarover al de leden het volkomen eens konden zijn, zijn de bijgaande voorstellen samengesteld, welke zo kort en zakelijk mogelijk werden gehouden. Hieronder zal evenwel worden getracht hen toe te lichten.

Het Bestuur van Curaçao.

De vraag hoe het Bestuur van Curaçao moet worden georganiseerd, werd door de commissie niet alleen als de belangrijkste beschouwd, doch tevens als de moeilijkste te beantwoorden. Algemeen waren de leden van mening, dat het bestuur in overeen-

stemming moest zijn met de wil van het volk. Een bestuur dat deze waarborgen biedt, zal dus verantwoordelijk moeten zijn aan de volksvertegenwoordiging. Zonder iets af te willen doen aan de praestaties van het huidige bestuur willen wij toch opmerken, dat het thans niet verantwoordelijk is aan de volksvertegenwoordiging. De uitvoerende macht wordt onder de huidige staatsregeling geoefend door den Gouverneur. Tevens heeft hij grote macht in de wetgeving: ja zelfs wordt het derde deel van het mede-wetgevende college door hem benoemd.

De Gouverneur moet zijn taak stipt volgens de aanwijzingen van den Minister van Overzeese Gebiedsdelen uitvoeren. De Minister van Overzeese Gebiedsdelen is voor dit bestuur verantwoordelijk aan de Staten-Generaal. Dit is de kern van ons huidig bestuursstelsel. Tevergeefs kan hierin gezocht worden naar de kanalen waarlangs de volksinvloed genoegzaam in ons bestuur kan doordringen. Hierin verandering te brengen is de wens van de Sint Thomaskring.

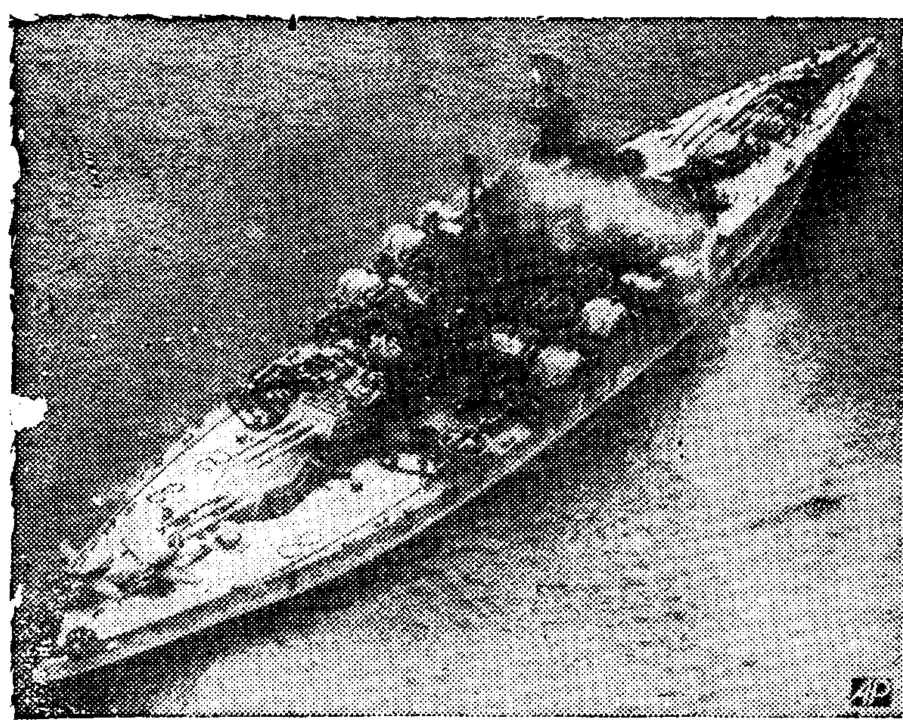
De moeilijkheid waarvoor de commissie zich evenwel gesteld zag, was om — in aanmerking nemende de bestaande toestanden in een gebiedsdeel met nog geen 130.000 inwoners — een aan het volk verantwoordelijk bestuur te ontwerpen welks continuïteit gewaarborgd zou zijn.

De overweging om den Gouverneur verantwoordelijk te maken aan de volksvertegenwoordiging stiet onmiddellijk op de moeilijkheid dat deze verantwoordelijkheid niet te sanctioneren zou zijn. Werden daarentegen de Departementshoofden met deze verantwoordelijkheid bekleed, dan zou zich het geval kunnen voordoen, dat bij een conflict tussen hen en de volksvertegenwoordiging de continuïteit van het bestuur in gevaar zou worden gebracht, omdat dit gebiedsdeel immers niet over zovele deskundigen beschikt dat men zich kan veroorloven de Departementshoofden telkens heen te zenden. Er moest dus worden gezocht naar een andere oplossing. De commissie heeft deze menen te vinden door een bestuur te ontwerpen, bestaande uit een door den Koning (Koningin) te benoemen Gouverneur in samenwerking met enkele door de volksvertegenwoordiging aan te wijzen medebestuurders. De machten waarover de Gouverneur thans beschikt zouden dan belangrijk beknot worden. Hij zou voornamelijk optreden als vertegenwoordiger van het Opperbestuur en daaraan ook verantwoordelijk zijn.

De medebestuurders (voor wie een naam zou kunnen worden uitgevonden, bijvoorbeeld Vertrouwensmannen) zouden evenwel rechtstreeks verantwoordelijk zijn aan de volksvertegenwoordiging. De Gouverneur zal dus in inwendige Curaçaose aangelegenheden niet kunnen optreden dan bijgestaan door een medebestuurder. Het aantal van deze medebestuurders zal nader kunnen worden bepaald, doch de commissie heeft, teneinde het bestuur niet topzwaar te maken, gedacht aan een aantal van drie of vier. Hun bevoegdheid zou vergeleken kunnen worden bij die van een Minister. Zo zou er bijvoorbeeld een mede-bestuurder kunnen komen, die verantwoordelijk is voor financieel-economische aangelegenheden, een die verantwoordelijk is voor sociale zaken, waaronder onderwijs e.d. vallen, en een die verantwoordelijk is voor algemene zaken, dus aangelegenheden behandelt die niet onder de anderen vallen. Laatstgenoemde zou eventueel bij voorkomende gelegenheden het bestuur als zodanig kunnen vertegenwoordigen. Hun verantwoordelijkheid brengt natuurlijk mede, dat zij leiding zullen moeten geven aan de departementen en bureaux die onder hun respectieve competentie vallen. Departementshoofden, die de dagelijkse leiding behouden, zullen dus gehoorzaamheid verschuldigd zijn aan de medebestuurders. Bij de verdediging van hun beleid in de volksvertegenwoordiging zullen de medebestuurders zich kunnen laten bijstaan door de departementshoofden, doch in ieder geval garandeert dit systeem dat zij met gezag zullen kunnen spreken en niet telkens uitstel zullen behoeven te vragen om overleg met den Gouverneur te plegen. De commissie heeft gemeend, dat de volksvertegenwoordiging de medebestuurders zal moeten kiezen, niet alleen omdat zij dit democratischer acht dan wanneer deze door den Gouverneur benoemd zouden worden, doch ook om zoveel mogelijk conflicten te voorkomen tussen het bestuur en de volksvertegenwoordiging. Conflicten over de vaststelling van de begroting, zoals wij die de laatste tijd hebben meegemaakt zullen vanzelfsprekend niet meer kunnen voorkomen omdat de volksvertegenwoordiging het laatste woord zal hebben.

Zoals reeds gezegd kan Curaçao zich geen herhaalde bestuurswisselingen veroorloven. Mocht zich evenwel een conflict tussen medebestuurder en volksvertegenwoordiging voordoen, dan kan (kunnen) de betrokken medebestuurder(s) aftreden of kan de Gouverneur de volksvertegenwoordiging ontbinden, indien zij naar de mening van het bestuur niet een juiste afspiegeling vormt van de wil des volks. Mocht de Gouverneur besluiten de volksvertegenwoordiging te ontbinden en de nieuwe volksvertegenwoordiging handhaaft het standpunt van de vorige, dan dient een nieuw bestuur te worden gekozen. De sanctie berust dus steeds bij het volk. De volksvertegenwoordiging zal dan ook heel door het volk gekozen moeten worden. Hoewel het kiesrecht niet rechtstreeks ter sprake komt bij het ontwerpen van een nieuw bestuursstelsel, wenst de commissie zich toch uit te spreken ten behoeve van een geleidelijke uitbreiding van het kiesrecht waarin ook de vrouwen zullen worden betrokken.

Met het oog op het huidige ontwikkelings peil van de bevolking is zij evenwel van mening, dat de thans geldende leeftijdsgrens van 25 jaar voorlopig niet moet worden veranderd, tenzij eventueel ten behoeve van personen die de mulo-school doorlopen hebben of een daarmede gelijkstaande ontwikkeling hebben. In verband met de grotere verantwoordelijkheid, welke onder het voorgestelde systeem op de volksvertegenwoordiging zal rusten is de commissie van mening, dat het aantal waaruit het huidige Statencollege is samengesteld, zal moeten worden uitgebreid tot 20 à 25 leden. In verband met hun grotere verantwoordelijkheid ook zal aan de volksvertegenwoordigers een bezoldiging moeten worden toegekend, zodat zij zich eventueel uitsluitend aan hun taak als zodanig zullen kunnen wijden zonder enig ander inkomen te genieten.

Het slagschip „California", door de Japanners te Pearl Harbour tot zinken gebracht, stoomt de Delaware rivier op naar de marinewerf te Philadelphia. Het schip heeft — na gelicht te zijn — lange tijd deelgenomen aan de strijd tegen den vijand.

De commissie is bovendien van mening dat onder het voorgestelde systeem ook ambtenaren zullen kunnen optreden als volksvertegenwoordiger. In aanmerking nemende, dat een niet onaanzienlijk deel der Curaçaose intellectuelen die in aanmerking komen om te dienen als volksvertegenwoordigers, uit ambtenaren bestaat en zelfs departementshoofden niet verantwoordelijk zullen zijn aan de volksvertegenwoordiging, ziet de commissie daar geen overwegend bezwaar in. Een gekozen ambtenaar zou eventueel gedurende zijn lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging kunnen worden vrijgesteld van zijn ambtelijke bezigheden, natuurlijk met verlies van zijn ambtenaarssalaris.

Tegen het voorgestelde bestuur voor Curaçao zou als argument kunnen worden aangevoerd, dat het aanzienlijke financiële lasten met zich zal meebrengen. De commissie is evenwel van mening, dat wij Curaçao de vruchten plukken van zelfbestuur, het ook de offers daarvoor zal moeten brengen.

Deelgenootschap in het Rijksbestuur.

Waar beslissingen genomen worden die het gehele koninkrijk, waarvan Curaçao een deel uitmaakt, raken, is de commissie van mening dat de stem van Curaçao van invloed moet zijn op deze beslissingen. Dit zal het beste kunnen indien afgevaardigden van Curaçao, door onze volksvertegenwoordiging benoemd, zitting hebben in een lichaam, dat wetgevende bevoegdheid heeft in zaken welke van overwegend belang zijn voor het gehele koninkrijk. Deze zouden volgens de commissie kunnen vallen op het gebied van: defensie, buitenlandse zaken, economische zaken, staatsregeling, leningen, rijksbegroting en de regeling van het Nederlanderschap. Duidelijke scheidingslijnen zullen in verband hiermede door de Rijksconferentie moeten worden getrokken. Deze Rijksraad (de commissie verkiest deze naam boven die van Imperiale Raad, welke de gedachte aan imperialisme zou kunnen wekken) zal een overkappend instituut dienen te zijn, welks beslissingen bindend zullen zijn voor het gehele koninkrijk.

Dit brengt dus met zich mede, dat de Staten-Generaal niet meer zullen kunnen beslissen over aangelegenheden die de overzeese gebiedsdelen betreffen. Van de andere kant zou het minder wenselijk zijn, indien bij ontstentenis van een Rijksraad — gelijk hier voorgesteld, afgevaardigden van de overzeese gebiedsdelen zitting zouden hebben in de Staten-Generaal waar zij dus ook een stem zouden hebben bij beslissingen die alleen Europees Nederland betreffen.

Over de vraag welke de omvang van de Rijksraad zou moeten zijn en in welke mate Curaçao daarin vertegenwoordigd zal moeten worden heeft de commissie zich niet willen uitspreken.

Vanzelfsprekend zal het Opperbestuur in nader te definiëren zaken die het gehele koninkrijk betreffen, verantwoordelijk zijn aan de Rijksraad.

Gelijk uit het voorstel voor de organisatie van het bestuur voor Curaçao blijkt zal de Gouverneur als schakel dienen tussen het bestuur van Curaçao en het Opperbestuur. Hij zal dus zijn orders blijven krijgen van den Minister van Overzeese Gebiedsdelen. Bij de aangelegenheden waarover de Rijksraad zal hebben te beslissen werd door de commissie de staatsregeling voor Curaçao gerekend, aangezien zij van oordeel is, dat het politieke leven van Curaçao zich nog niet zodanig ontwikkeld heeft dat het geheel zelfstandig de staatsregeling zal kunnen vaststellen of wijzigen.

De deelneming van Curaçaose afgevaardigden aan de Rijksraad garandeert evenwel, dat de verlangens van Curaçao bij de samenstelling en/of wijziging van zijn staatsregeling in aanmerking zullen worden genomen.

De commissie wenst hier als haar uitdrukkelijke wens te kennen te geven, dat de godsdienstvrijheid in de staatsregeling zal worden gehandhaafd en de waarborg zal worden gegeven dat het onderwijs vrij zal zijn naar de bestaande gelijksstellingsbepalingen, erkennend dat het artikel in de Curaçaose staatsregeling betreffende het onderwijs revisie behoeft naar de pacificatie gedachte, zoals verwezen in de Nederlandse wetgeving.

Defensie.

Teneinde zo krachtig mogelijk te staan tegen eventuele aanvallen van buiten op enig deel van het Koninkrijk der Nederlanden, is de commissie van mening, dat de defensie rijkszorg zal moeten zijn. Alle strijdkrachten van het koninkrijk zullen onder één bevel moeten staan en in tijd van oorlog op elke plaats in het rijk moeten kunnen worden gebruikt.

Vanzelfsprekend zullen de kosten voor de defensie moeten worden gedragen door het gehele rijk, waarbij in aanmerking genomen dienen te worden de belangrijkheid en de economische draagkracht van elk gebiedsdeel. Hoe de defensie overigens zal worden georganiseerd blijve ter regeling over aan de Rijksraad.

NIET MOGELIJK.

De Gouvernements persdienst schrijft:

Naar aanleiding van uw artikel: Beter voor Gepensioenneerden, dat in uw blad van 27 December verscheen en waarin u de wens te kennen geeft ook een ambtenaar van Deviezen op het kantoor van den Ontvanger te plaatsen, zij er op gewezen, dat dit om practische redenen niet mogelijk is. De archieven bevinden zich n.l. op het desbetreffende kantoor, Scharloo en deze archieven dienen regelmatig geraadpleegd te worden.

NIEUWS VAN DE VICTORIEWINKEL.

Het gaat goed met de Victoriewinkel. De meisjes en jongens doen hard hun best. Vele huismoeders geven blijk te beseffen, dat vooral onze arme jongens en meisjes in Nederland hulp nodig hebben.

Met grote vreugde ontvingen de kinderen van Zijne Excellentie, onzen Gouverneur het bericht, dat de markthal op Rio Canario bij de politiepost door de Victoriewinkel mag worden gebruikt, om hun waar te koop aan te bieden. U zult er levensmiddelen, speelgoed, handwerkjes enz. aantreffen.

Zaterdagmiddag 13.30 uur opening met muziek!!!!

Natuurlijk moet op de markt alles goedkoop zijn. Zij, die bovendien meer dan 25 G. kopen, krijgen lemoentjes cadeau.

De kinderen, die de beste praestaties leverden over de maand December zijn: Annie en Emma Spyers, Truus Tulp en Herman Velrich van Mundo Nobo.

Treusje van Scherpenzeel, Willy Thesing, Els en Noortje Hessing en Kees Euwe van Rio Canario, Jan Meusinge van Van Engelen en Hans van Nieuwkerk van Julianadorp.

Zie de advertentie in dit blad.

DE LIJST VAN DE K.L.M.

Curaçao — Aruba.

3 Januari: Mathilda en Marten Malmberg; Josefa Capriles, Elvin Fernandes, Leirs en Theodore Blijden; Carmelita en Mercedes Peters; E. Wallee, Otilio Mauricio, Wilfred Lard, G. R. en F. Mocharwoski; Johan van Varseveld, Miguel El Karhe, Jan Groisman.

4 Januari: Michel Bastet, W. Eerligh, Th. A. J., C. en Tom van Erp; Jan Kerrebijn, Jacques Heide, Reinadito en Pablo Luciana; J. J. van Wilgen, Joaquin Tromp.

Aruba — Curaçao.

3 Januari: Jules Reeder, Vito en Olga Orman; Edna D., Gloria A. Ruth A. E. en Rosa M. Aporoo; Alwin A. Patrick, Helena Lacle, Josefina Lammers, R. D. Taryanani, J. M. van Hetten, Victor Simmons, Juan F. Croes, Cornelis Hart, Marcial en Josefina Merenciana; Trajtel Oberman, Moizes Meit, E. en Paulus v. Drongelen; Adriaan en Nilda Arends; W. O. Aleyne, Silvia Winklaar, Jamil Saade, Catalina, Jeanne en Emmy Winklaar; Helena Odor.

Curaçao — Bonaire.

3 Januari: Urbanita Pourier, Josefa, Baby J., Angelina, Maria en Margarita Boezem; Angelina, Rosa Julia en Odulio F. Christiaan; Willem Muller, Zuster Eulalia, Alejandro Marchena, Maria Blankman.

Bonaire — Curaçao.

3 Januari: Francelina Marchena, Andres, Frisia en Sonia Coffie; Elizabeth Vis, Maria Beukenboom, Lourdes M. Booi, Edna Newton, Anna Krugers, Lydia Schubert, Maria Jacobina, Carlos Martijn, Jozef Hart.

Curaçao — La Guayra.

3 Januari: Lionel Warren, Federico Galarraga, Maria Raquel Dania, Mercedes de en Nicolas Nouel; Eduard H., Edmes, Roberto en Sita Raghunath.

4 Januari: Op doorreis naar Trinidad: Thomas Geoffrey Blackwel.

Curaçao — Maracaibo.

3 Januari: Hermanus en Margjer J. Baggelaar.

Curaçao — Miami.

4 Januari: Leonardus Franciscus Bouman, Manuel Alves.

DE LIJST VAN DE P.A.A.

Vertrokken:

Naar Miami.

William C. Estrdige, Ann A. Parson.

Naar La Guayra:

Santiago Dominguez, Luis Dubuc, Irvin E. Dinn, Valdemar Rodriguez, Kenneth Sanback, German E. Finol.

Aangekomen:

Van La Guayra:

Carl. M. Hankins, Josefa Irausquin, Harold Irausquin, Graciela Irausquin, Rames Birimohun, Ruben Cedeno.

Van Ciudad Trujillo.

Carlos B. Reichard, Maria E. P. de Reichard.

Van Miami.

Kenneth Sandbach.

ORDE IN DE BUSSEN GEWENST.

Men klaagt, dat in de grote Gouvernements-autobussen vaak meer passagiers worden opgenomen dan redelijkerwijze vervoerd kunnen worden. Dit veroorzaakt natuurlijk ongerief aan degenen die het eerst een plaats vonden. De zitplaatsen zijn slechts bestemd voor twee, doch hiermede wordt blijkbaar geen rekening gehouden. Waar het Gouvernement beoogt goed voorbeeld te geven ware het gewenst indien aan deze wantoestand een einde wierd gemaakt.

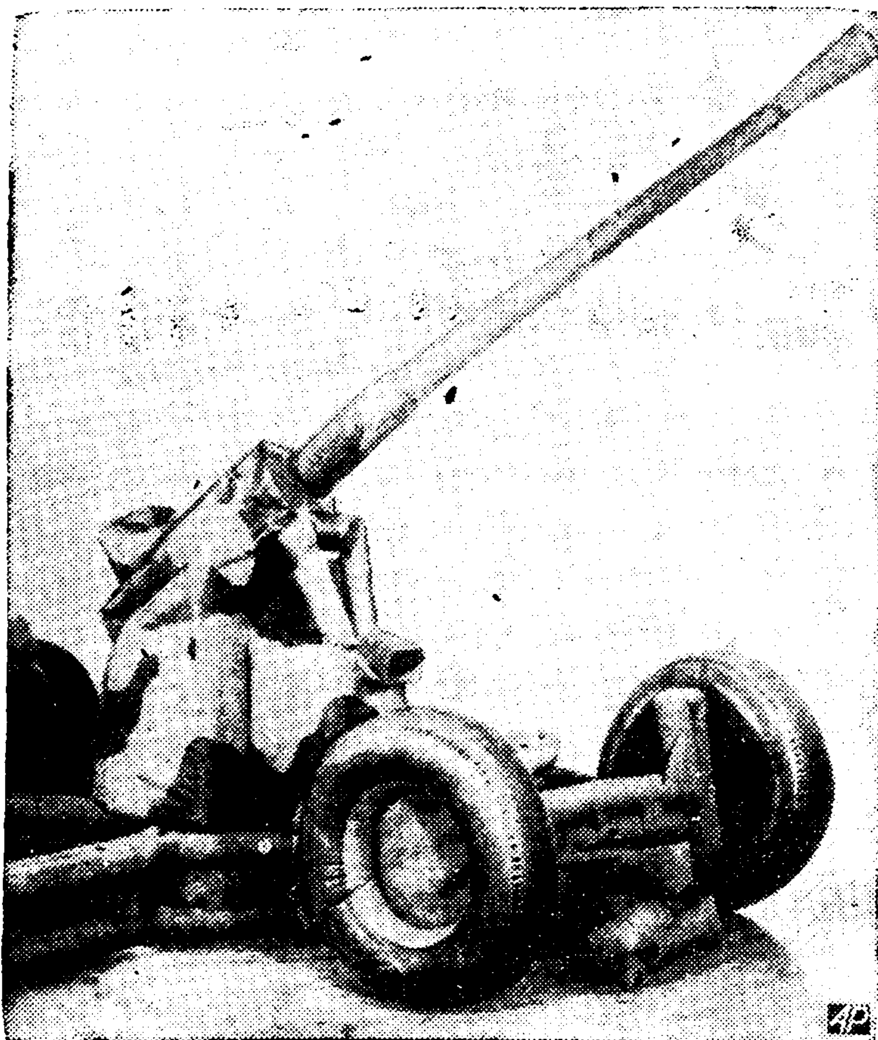
DOMINICUSPENNING GETROFFEN.

Uit een particuliere correspondentie vernemen wij, dat de Centrale van de St. Dominicuspenning te Rotterdam tijdens het bombardement werd verwoest. In deze Centrale lagen de voorraden opgestapel voor de Dominicaanse Missiën.

MGR. VAN ROOSMALEN TERUG.

Mgr. Theodorus A. L. M. van Roosmalen C.ss.R., Vicarius Apostolicus van Suriname, is Donderdag, na een afwezigheid van zes jaren per K.L.M.-vliegtuig te Paramaribo aangekomen.

Dit is een opgeblazen rubberen nabootsing van een Bofors kanon, zoals die tijdens de oorlog door het Noordamerikaanse leger gebruikt werden om vijandelijke luchtwaarnemers te verwarren en een luchtaanval af te leiden.

Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling.

CURACAO.

EXAMEN ENGELSCHE HANDELSCORRESPONDENTIE.

De Inspecteur van het Onderwijs maakt hierbij bekend, dat er op 8 Januari 1946 op Curacao wederom gelegenheid bestaat tot het afleggen van het examen **Engelsche Handelscorrespondentie** (programma L.I.T.E.H.) **(examenopgaven van de Nederlandsche Associatie voor Practijkexamens, Amsterdam)**.

Gegadigden kunnen zich tot en met den **7den Januari** e.k. onder overlegging van een geboorte- of indentiteitsbewijs en gelijktijdige storting van het examengeld ad f. 12.50, aanmelden ten Departemente van Onderwijs en Volksontwikkeling, Joh. van Walbeeckplein.

Willemstad, 3 Januari 1946
De Inspecteur voornoemd.
Dr. W. J. GOSLINGA.

De Katholieke Sociale Week. — II.

De Kerstening van onze Maatschappij

In ons eerste artikel over de katholieke sociale week in La Habana in ons blad van 2 Januari jl. gewaagden wij reeds de oogmerken der katholieke actie: de doordringing van het openbare leven met de christelijke geest.

Een van de eeste uitvloeiselen en wel een der belangrijkste, is zeker de sociale actie der kerk. Curaçao komt wat dit betreft niet achteraan. Daar is de katholieke stichting Volkswoningbouw, het werk van Don Bosco, het R.K. Zeemanshuis, de Ambachtsschool Sint Jozef, de Katholieke Pers: Dagblad Amigoe di Curaçao, La Cruz, La Union, Hou en Trouw, De Klok, E. K. Gids, Lux, De Lasso. De werkzaamheid van de St. Thomaskring, de R.K. Partij op Curaçao en de Katholieke Unie op Aruba enz.

Daar is ook de R.K. Volksbond, welks nijvere voorzitter José M. P. Kroon thans Curaçao's belangen in interamerikaans milieu voorstaat te La Habana In deze bond zijn o.a. verenigd de vakbonden San Telmo voor de bootwerkers, San Cristobal voor de chauffeurs, Sceom voor winkel- en kantoorbedienden en Don Bosco voor onderwijzers.

Zoals de ouderen onder onze lezers zich herinneren kwam deze R.K. Volksbond, na een voorloper onder Antoine J. Pijpers, in Juni 1921 tot stand. De huidige kerkvoogd, toen nog Pater Verriet, tezamen met den heer John H. Sprockel organiseerden toen de R.K. Volksbond, die alras tevens een sociaal weekblad ging uitgeven, La Union, eerst onder redactie van Pater Verriet en Pater Dellaert, maar thans al sedert 1933 onder den bekenden Constan Casiano, die teven president van het Apostolaat ter Zee is.

Vanzelfsprekend kwam dit alles niet zomaar tot stand.Dat men het katholiek-sociale werk op Curaçao ter hand nam, stond niet alleen, maar was het gevolg van een eeuwenoude actie, die zich eerst thans cristalliseerde. In zijn boek „The Attitude towards Labor in Early Christianity and Ancient Culture", dat juist van de hand van Professor Arthur T. Geoghegan is verschenen en waaraan wij een afzonderlijke bespreking hopen te wijden, toont de auteur aan, hoe de kerkelijke bemoeienissen met het werk, de arbeid, zo oud zijn als de weg naar Rome. Meer organisatorisch begint de beweging in de eeuw van het individu, die niet zoals de Heer Statius Muller in een ingezonden stuk in de Beurs- en Nieuwsberichten kortelings meende thans staat aan te breken maar die juist thans voorbij is.

De ontwrichting van het geestelijk leven in de achttiende eeuw, toen materialisme en positivisme opkwamen, werd tot een soort metaphysiek toen Comte, Stuart Mill en Spencer ermede gingen werken — en tot een heidense vooral toen Nietzsche het ging hanteren en de deur opendraaide voor het nationaal-socialisme. Uit dit alles welde het liberalisme voort, een stroming die aan elken in zijn betrekkingen tot godsdienst, staat en maatschappij de grootst mogelijke vrijheid en zelfstandigheid wil laten, maar op de grondslag van privé bezit blijft staan.

Vooral door het eerste heeft het de godsdienst, grondslag van gezonde samenleving en maatschappij ,ten zeerste geschaad. De Katholieke Kerk, maar ook alle andere belijdeniskerken, hebben toen velen verloren en hoe bedroevend dit was, het leidde tot een reactie in de boezem der kerk. Merkwaardig was voorzeker, dat in het land waar de wijsbegeerte het sterkst was aangevoeten, ook de reactie het eerst begon. Daar was een Von Ketteler, bisschop van Mainz, dien Leo XIII eens „mijn grote voorganger" noemde. Daar was echter tevens de Engelse cardinaal Manning, die de stoot tot sociale hervorming gaf, het Franse tijdschrift La Science Sociale, Toniolo in Italië en Monseigneur Gibbons in de Verenigde Staten. De katholieke kerk was op weg.

DE PRIESTER-MOORDEN TE MAGELANG.

Uit de Maasbode:

Zoals reeds gemeld, zijn te Magelang een vijftal priesters door Indonesiërs vermoord. Naar uit nadere berichten blijkt, was de aanleiding tot deze afschuwelijke misdaad het volgende:

Op het terrein van de pastorie der Paters Jezuïeten in genoemde plaats loste een Ambonees schoten op de nationalisten. In woede daarover ontstoken, drongen deze daarop de pastorie binnen en spraken onmiddellijk het doodvonnis over de daar aanwezige paters uit, die naar buiten werden gebracht om met den Ambonees geëxecuteerd te worden, ofschoon zij hun onschuld konden bewijzen.

De namen der gedode Paters zijn: G. Aden, G. Minderop, J. Schouten, J. Versteegh en L. Weve. Bovendien zouden nog de Nederlandse frater Mooy en twee Javaanse fraters zijn gedood.

UIT INDIË.

Het stoomschip „Almanzora" vertrok Woensdag uit Southampton naar Antwerpen waar het Donderdagmiddag zou aankomen met een aantal repatriërenden aan boord uit Nederlands Indië. De evacuées werden op de „Almanzora" overgebracht van de „Nieuw Amsterdam" aangezien dit grote schip de zwaar beschadigde haven van Antwerpen niet kon binnenlopen. De „Almanzora" zal daarop naar Southampton terugkeren om de rest van de Nederlandse passagiers op te pikken waarna het schip Zondag weer naar Antwerpen zal vertrekken. (Aneta).

HUIS TOE.

De „Nieuw Amsterdam" is te Southampton aangekomen met 3765 geëvacueerden uit Nederlands Indië en 600 Britse soldaten (Aneta).

HELFRICHS TAAK.

De Inlichtingsdienst van de Koninklijke Marine heeft medegedeeld dat het opperbevel over de Nederlandse troepen in de Oost dat in Maart 1942, na de evacuatie van Java was gevormd, is opgeheven. Er werd toen een hoofdkwartier gevestigd te Ceylon, onder bevel van Luitenant Admiraal Helfrich.

Bij de terugkeer naar Java is een gecombineerde generale staf ingesteld te Batavia, waarbij rekening is gehouden met de te verwachten aankomst van een groot aantal militairen uit Nederland. Na de organisatie van de nieuwe generale staf, zal Luitenant Admiraal Helfrich rapporteren aan de Koninklijke Marine te Den Haag. In een interview verklaarde Helfrich, dat hij geen opgave van de redenen heeft gehad, die leidden tot het opheffen van het algemeen opperbevel vóór de vrede is hersteld. Hij verklaarde voor een moeilijke taak te staan (Aneta).

VAN KLEFFENS TERUG.

Minister Eelco N. van Kleffens is, na een verblijf van enkele weken om gezondheidsredenen te Lugano, weergekeerd in Nederland. Gedurende zijn bezoek aan Lugano was hij de eregast bij een Geallieerde noenmaal (Aneta).

SCHEIDINGSLIJNEN VERDWENEN?

De Nederlandse regering heeft ernstige plannen om het industriële leven in Nederland te reorganiseren en de sociale verzekeringsmaatregelen ook uit te breiden tot de onafhankelijke handelaren en vaklieden die tot nu toe niet van de maatregelen hebben geprofiteerd. Het bovenstaande werd door Minister Drees verklaard tijdens een vergadering van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij welke te Haarlem werd gehouden. Al deze maatregelen moeten voltrokken worden in een tijd waarin we met financiële moeilijkheden te kampen hebben zoals nog nooit eerder is voorgekomen.

Het tekort op de begroting van het tweede halfjaar 1945 is juist $2\frac{1}{2}$ keer zo groot als het totale begrotingscijfer over hetzelfde tijdvak in het jaar 1933.

Drees voegde eraan toe dat de zuivering van het Nederlandse geld beschouwd moet worden als een maatregel om te trachten dit tekort te helpen overbruggen. Nergens ter wereld is de geldzuivering zo krachtig doorgevoerd als bij ons. Vermogensbelasting en belastingen op gemaakte oorlogswinst zullen ook moeten helpen om dit gat te stoppen. Het is onmogelijk om thans voor uit te zeggen hoe de SDAP zal deelnemen aan de komende verkiezingen maar hij legde er de nadruk op dat ervoor gewaakt zal worden dat de grondbeginselen van de SDAP niet zullen mogen vervangen juist omdat de basis verbreed is en omdat de politieke scheidingslijnen welke gebaseerd waren op godsdienstige verschillen, verdwenen zijn (Aneta).

SCHEEPSTIJDINGEN.

De „Castor" vertrok uit New York op 29 December met bestemming naar West Indië

De „Salando" kwam op 25 December uit Rotterdam te Baltimore aan.

De „Vermeer" verliet Cristobal op 25 December met bestemming naar New Orleans.

De „Java" kwam op 2 Januari uit Amsterdam te Charleston aan.

De „Manoeran" verliet op 30 December San Francisco met bestemming naar Manilla.

De „Talisse" kwam op 2 Januari uit Amsterdam te New York aan.

De „Jan Steen" kwam op 2 Januari uit Amsterdam te New York aan (Aneta).

MEER NIJVERHEID.

Tijdens een bijeenkomst van het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs verklaarde Minister H. Vos, dat Nederland een uitgebreidere nijverheid zal hebben en dat minder aandacht gewijd zal worden aan de traditionele landbouw-economie van Nederland. Dit vloeit voort uit de gewijzigde economische positie van Nederland, die het gevolg is van het wegvallen van Duitsland als economische factor in West-Europa.

Sprekend over de plunderingen die in Nederland zijn begaan, zeide de Minister, dat de lijst van gestolen voorwerpen zeer lang is. Deze lijst wordt nog aangevuld door de commissie voor Nederlandse Economische Belangen in Duitsland. Het gebrek aan machines is een van de grootste hinderpalen die de heropbouw in de weg staan. Teruggave van de gestolen goederen kan alleen geschieden langs diplomatieke wegen en in het algemeen is hiermede veel tijd gemoeid (Aneta).

ZORG VOOR DE GEVANGENEN.

Het Katholieke Tweede Kamerlid L. G. Kortenhorst heeft de aandacht van de Tweede Kamer getrokken op de toestanden in de politieke gevangenenkampen. Hij zeide, dat te Vught 5 verpleegsters zijn om 700 zieken te verzorgen en dat van 1000 gevangenen die onderzocht werden er 97 tuberculeus waren. Hij stelde voor een commissie te benoemen die bevoegdheid krijgt de kampen te bezoeken, wanneer zij daartoe lust voelt (Aneta).

MAATREGELEN TEGEN „ZWARTE" VERKOPERS EN KOPERS.

Er worden in Amsterdam per week gemiddeld 200 zwarte handelaren gearresteerd, soms wel 70 per dag. De zwarte gevallen worden hier uitgezocht, komen bij den Officier van Justitie en kunnen volgen een juist afgekomen Koninklijk Besluit nu ook naar een Rijkswerk-inrichting gezonden worden. Daarnaast zijn thans echter eveneens de zwarte kopers strafbaar geworden; reeds hebben enigen zich voor den Politierechter te verantwoorden gehad. Ze kwamen er nog met een boete af, maar politie en justitie zijn voornemens nog veel strenger tegen deze instandhouders van de gifhandel op te treden.

FELLE BRAND OP ROLDUC.

Leerlingen hielpen blussen.

In November is door onbekende oorzaak op een der slaapzalen van Rolduc, het bekende onderwijsinstituut van het middelste-eeuwse klooster te Kerkrade, brand uitgebroken. Ook de uitkijktoren stond in brand. De kostbare bibliotheek werd in veiligheid gebracht.

Toen de brand ontdekt werd, sloegen de vlammen reeds hoog uit het dak, boven een van de zolders van Klein-Rolduc, een gedeelte van het gebouwencomplex, dat ongeveer honderd jaar geleden werd gebouwd. Onder dit dak bevindt zich enkele verdiepingen lager de bibliotheek, welke werd ontruimd. Dank zij de krachtige inspanning der brandweerlieden was om half één het gevaar voor uitbreiding geweken. De kerktoren in Klein-Rolduc was afgebrand terwijl de slaapzaal „5" geheel en de daaraangrenzende vleugel, waarin de bibliotheek ligt, gedeeltelijk was uitgebrand. Tijdens het blussingswerk hebben de 450 leerlingen, die Rolduc herbergt, belangrijke hulp verleend bij het beveiligen van de inboedel. Daar slaapzaal „5" is uitgebrand en slaapzaal „6" door waterschade totaal onbewoonbaar is geworden, moest voor ongeveer honderd interne leerlingen een onderkomen voor de nacht worden gezocht. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor.

NIEUWS VAN OVERAL

WALLACE PLEIT VOOR VRIJERE WERELDHANDEL.

...Wallace, de Noordamerikaanse Minister van Handel, gaf in een rede te kennen, dat de Noordamerikaanse regering bereid is de invoertarieven te verlengen, voorkeurstarieven en tariefdiscriminaties te elimineren. Een opheffing van quantitatieve importregelingen (quota, embargo's e.d.) is onder zekere voorwaarden eveneens mogelijk te achten.

De Noordamerikaanse regering trekt zich als importrice terug en heft de exportcontrôle zo snel mogelijk op, doch wil echter voldoende contrôle handhaven om een juist deel van de productie te exporteren, met name ten behoeve van de bevrijde landen en de Herstelorganisatie.

Wallace maakte zich ongerust over de geringe kansen op een onmiddellijke vermindering van de handelscontrôle in de gehele wereld. Engeland moet zijn de handel kanaliserend en beperkend preferentie-systeem laten varen, doch moet daartoe financiële steun krijgen.

De situatie eist een nieuwe Noordamerikaanse handelspolitiek.

WONDER-CAMERA.

Het Amerikaanse leger beschikt over een camera, waarmede de eerste de beste amateur onberispelijke foto's van stilstaande voorwerpen in kleuren of in wit en zwart kan maken. Het geheim van de camera bestaat een ingebouwde lichtbron, een kwartsdamplamp, die een lichtflits van 1/250000 seconde geeft met een lichtsterkte groter dan die van het zonlicht.

HET KIND MET DE TWEE HOOFDEN

Het meisje, dat in Engeland geboren werd met twee hoofden, klampte zich voor de tweede opeenvolgende dag aan het leven vast zonder aan kracht te winnen of te verliezen. Het vreemde van het geval is dat het kind normaal eet en schreit met beide perfect gevormde hoofden. Het wordt om de drie uren gevoed met twee flessen. De dokters zeiden, dat de kansen op een lang leven zeer gering zijn.

De dokter die met het geval belast is zeide, dat het veel overeenkomst vertoont met dat van de Siamese tweelingen, doch dat de ontwikkeling niet zo ver is gegaan. Het kind dat Dinsdag geboren werd kan niet beschreven worden als een Siamese tweeling. Het heeft twee hoofden en twee nekken die samenkomen op de schouder. Het heeft een enkele romp. Blijkbaar heeft het twee stel longen omdat men de twee hoofden onafhankelijk kan zien ademen en zij een verschillende aderslag hebben.

De twee hoofden schreien en eten ook op verschillende tijden. Een ervan is groter en blijkbaar krachtiger dan het andere, doch overigens zijn zij beide gelijk. Uit en onderzoek is gebleken dat het kind ook twee magen heeft. Er zijn foto's van gemaakt voor de medische archieven (Birmingham, AP) 3.1).

SLECHTS ENKELE DAGEN?

De dokters geloven, dat het kind met twee hoofden niet lang zal kunnen leven. Dokter Lindsay, gynaecoloog en verloskundig chirurg, die het kind sedert de geboorte behandeld heeft, zeide: „De ligging der inwendige organen is zodanig dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het langer dan enkele dagen zal leven".

De jonge moeder zeide in antwoord op een briefje dat naar haar kamer werd gezonden, dat de vader een Noordamerikaanse soldaat is, genaamd Joe Govro, en zich thans in de Verenigde Staten bevindt (Birmingham, AP) 3.1).

ONS KONINKRIJK

NEDERLAND HEEFT DE SOUVEREINE MACHT.

Personen, die zich schuldig hebben gemaakt aan aanvallen op de militaire administratie van Java, Bali, Madoera en Lombok zullen voor de Nederlandse Krijgsraad worden gebracht, bestaande uit een Nederlandsen voorzitter en leden waarvan er een of meer Indonesiërs zijn. Het Geallieerde Opperbevel heeft verwijzing naar een Nederlandse Krijgsraad bevolen omdat Nederland de souvereine macht heeft in Nederlands Indië (Aneta).

GERINGE ACTIE, MAAR....

Het communiqué van Woensdag meldt geringe actie, maar zegt, dat de Indonesiërs vrouwen en kinderen verwijderen uit de dorpen ten Oosten van Semarang, waarschijnlijk om een aanval op de stad te beginnen binnen de eerstkomende dagen. De Geallieerden hebben er zich op voorbereid.

De Chinezen bevestigen de aankomst van extremisten uit het Zuiden. Het Britse legerblad van de 23e divisie schrijft dat te Tjoempak, ten Zuiden van Semarang, de Geallieerden een gevecht hebben geleverd tegen de extremisten en 10 machinegeweren, tien gewone geweren en handgranaten in beslag namen De extremisten zijn ook bedrijvig in de omgeving van Buitenzorg, waar zij trachten binnen te dringen en de troepenbewegingen ten Westen en ten Zuid-Westen van de stad te belemmeren (Aneta).

GEEN WAPENEN.

Door geheel Batavia zijn aanplakbiljetten gehangen waarbij het verboden wordt door de Geallieerde militaire overheid om wapenen te dragen. Burgers die dit verbod niet in acht nemen worden bedreigd met gevangenneming en strenge straffen (Aneta).

Gouverneur Reinhardt Frans van Lansberge

(1856 — 1859)

III

De gezondheidstoestand liet in die dagen nog veel te wensen over. Volgaarne wil Van Lansberge Mons. Niewindt, den eersten vicarius van Curaçao, helpen, als deze om een kerkhof vraagt tot het begraven van de slachtoffers van cholera. Hij spreekt in zijn stuk van een oud kerkhof der Indianen: we weten niet waar dat is.

In het eerste jaar staat hij toe, dat men op Bonaire met een Zustersschool begint. Maar hoe was dat in die dagen, met zeer weinig of geen steun en met de hatelijke voorwaarde, dat het onderwijs neutraal moest zijn.

De kinderen moesten dom blijven.

Hij keurt ook het reglement van het ziekenhuis goed.

Toch is de toestand nog droef, heel droef. Mons. Niewindt klaagt in 1856, dat het gouvernement niets doet om het schoolbezoek te bevorderen. De kinderen krijgen geen vrij, ze moesten op de plantage blijven werken en de „sjon" wil ze niet laten gaan, ze konden beter dom blijven!

Uit het geld van de vrijkoop geeft het gouvernement wat steun voor scholen en hospitaal. In dit jaar bezocht de gouverneur het Rif en zag daar de ellende van de melaatsen en de gekken, die daar bij elkaar waren opgesloten.

De schrijver Teenstra had er al een triest verhaal over geschreven in zijn boeken, doch niemand had er verbetering in gebracht, totdat Van Lansberge er zelf naar toeging, en zijn hoofd schudde over zoveel verwaarlozing. Hij vroeg aan Mons Niewindt om èn de krankzinnigen èn de melaatsen te helpen door de Zusters van het hospitaal er voor te laten zorgen Mons. Niewindt nam dit gaarne aan. Dit liefdewerk wilde hij doen. Hij vroeg er Zusters extra voor uit Nederland en zij kwamen. Ook werd van hogerhand de wezenzorg geregeld. Misschien had Van Lansberge ook hier de hand in. Tegen Kerstmis van het jaar 1856 ging hij de scholen van die Soeurs bekijken en was vol lof over haar werk.

Op de goede weg.

Uit Nederland vraagt men nu via Van Lansberge een overzicht van de toestand van het onderwijs en wat er gedaan kan worden. Men was dus op de goede weg. Mons. Niewindt schreef er een zakelijk rapport over. De instructie van de regeling luidde, dat er onderwijs moest zijn voor de niet-vrijen. Het gouvernement deed er practisch niets voor, maar Mons. Niewindt zorgde voor scholen en schreef maar brieven naar Nederland om geld voor Curaçao. Hij had veel vrienden en durfde vragen.

Op Pietermaai mocht ook een school komen, maar gouverneur Van Lansberge zette er weer de neutraliteitsvoorwaarden bij. Dat kon hij ook niet veranderen, dat moest — o Curaçao — nog wachten tot 1907.

Deze gouverneur was een breed man, als man van ondervinding toch moet hij de portée van de verlangens van Mons. Niewindt begrepen hebben. Als Mons. Niewindt vraagt om vrijstelling van kosten bij het trouwen der armen, dan geeft hij dat onmiddellijk.

In 1857 mochten de Zusters op Aruba een school openen.

Ook komt er een salarisregeling voor geestelijken. Mons. Niewindt moet wel onder ogen brengen, dat het aantal geestelijken groter is dan het aantal, dat iets zal krijgen, dat verder zijn salaris te laag is, 2400 gulden, terwijl de dominee 3000 kreeg. Daar kon hij als bisschop zijn stand niet van ophouden.

De Gouverneur toonde begrip van medewerking en Mons. Niewindt wist dit te waarderen. De troonrede van 1857 vertelde ook, dat de emancipatie een punt van overweging uitmaakte, dat geleek dus een goede toekomst.

Op Bonaire.

De gouverneur ging ook naar Bonaire en reprimandeerde verschillende ambtenaren, waarover later. Aan Mons. Niewindt vroeg hij echter om toch op Rincon ook een kerk en een school te beginnen. Als Mons. Niewindt opmerkte, dat hij geen geld genoeg had, dan beloofde de gouverneur uitdrukkelijk te zullen helpen. Hij vroeg een salaris voor den pastoor aan van ƒ 100 per maand. Toen de Monseigneur hem vertelde dat hij broeders wilde laten uitkomen, antwoordde hij, dat het hem onverschillig was of er broeders kwamen of zusters, als men op de scholen maar de methode zou volgen, die de Zusters nu volgen, dan was het hem goed.

Ook hielp hij mede, dat er op de Bovenwinden een geestelijke geplaatst kon worden. De stemming was anders. Bij de inwijding van het nieuwe kerkje op San Willibrordo, hield de procureur De Rouville een zeer vleiende rede over het werk der geestelijken.

Dr. Nicholas Murray Butler (links), oud-President van de Columbia Universiteit, praat met een Noordamerikaansen en twee Zuidamerikaanse journalisten, die de Maria Moors Cabot medailles kregen voor hun bijdragen aan de Inter-Amerikaanse vriendschap. De winnaars zijn v.l.n.r.: Tom Wallace van Louisville, Kentucky; Francisco de Assis Chateaubriand van Rio de Janeiro, Brazilië; en Luis Teofilo Nunez van El Universal te Caracas, Venezuela.

Dorpsgemeenschappen?

Van Lansberge zal gezien hebben wat een ellende het gaf, dat men nu nog niet tot emancipatie was overgegaan. Mons. Niewindt had nog meer plannen. Hij vroeg in twee requesten om stukken grond rondom de kerken teneinde te komen tot het stichten van dorpen. Een mooi plan; de mensen niet zo maar vrijheid geven, om waar ook te gaan wonen, doch ze uitnodigen bij de kerk een dorp te stichten, dicht bij kerk, school, pastoor, dokter enz., enz. Er is niets van gekomen. Er kwam weer een Koninklijk Besluit en Van Lansberge ging naar Suriname.

Het afscheid moet hartelijk geweest zijn.

Als na het vertrek van gouverneur Van Lansberge enkele ambtenaren stukken tegen hem in het blad „De Tijd" weten te plaatsen, dan hoort Mons. Niewindt daarvan. Hij ligt ziek en kan niet schrijven; het is enkele maanden vóór zijn dood, doch hij draagt zijn secretaris op een artikel te schrijven om daar eens tegen op te komen.

Mons. Niewindt had respect voor Van Lansberge. Hij wilde hem graag de dienst bewijzen om voor zijn schoonmoeder een kruis te vragen aan den Paus zelf. In de brief, die hij daarover naar de kerkelijke autoriteiten schreef, blijkt, dat Van Lansberge een man was, die het werk der katholieken zeer hoog had en die verdiende, zo vond Mons. Niewindt, om dit persoonlijk geschenk van den Paus voor zijn schoonmama te ontvangen (brief 22 Februari 1859).

Tot in de Tweede Kamer moest Mons Niewindt gaan, om tenminste eens een goeden gouverneur voor Curaçao te vragen. Het zal voor hem een troost geweest zijn, dat hij nu zoveel moeilijkheden en tegenwerking in de laatste jaren vóór zijn dood een begrijpend gouverneur vond in Van Lansberge. Het is doodjammer, dat hij na vier jaar reeds verplaatst werd.

Goede gewoonte.

Gouverneur Van Lansberge had de goede gewoonte, om zich persoonlijk op de hoogte stellen van het wel en wee van de mensen en daarom trok hij er op uit om hen te bezoeken.

Tijdens zijn gouverneurschap schijnt er een quaestie van diefstal op Bonaire geweest te zijn. Hij liet op Bonaire een enquête instellen om te zien of de ambtenaren meer niet-vrijen in dienst hadden, als wel bepaald was. Men droeg toen aan een officier Spencer tijdelijk de zorg op voor de financiën van Bonaire. Dit gaf ook veel critiek. Ook de benoeming van de gezaghebbers op Aruba en Bonaire stond verschillende personen helemaal niet aan. Ook de benoeming van een Mijnheer Van den Bossche lokte heftige critiek uit.

Het volk hield veel van hem, zoals ook bleek uit de verschillende adressen, die men naar de hoge regering stuurde, om hem als gouverneur van Curaçao te behouden.

Naar Suriname.

Hem werden bij zijn vertrek „niet onaanzienlijke geschenken" aangeboden. En geheel het volk stond langs de wal om hem goede reis toe te wuiven, toen de boot met de familie Van Lansberge aan boord uitvoer naar Suriname.

Iemand, die de structuur van de Curaçaose gemeenschap goed blijkt te kennen, schreef in „De Tijd" van 29 October 1859:

„Zij die critiek hebben op Van Lansberge zijn meest hij „Leden van die welbekende klub, die de daden en handelingen van de verschillende gouverneurs van Kuraçao steeds afkeuren, wanneer die niet in hun eigen voordeel zijn, of die gaarne Kuraçao en onderhoorigheden zouden willen besturen in hun eigen belang of dat hunner familiën en vennooten."

Over zijn gouverneurschap over Suriname staat vermeld, dat dit om twee redenen voornaam was. Ten eerste: de emancipatie op 1 Juli 1863 en ten tweede: de inwerkingtreding van het nieuwe bestuursreglement, waarbij het vertegenwoordigend lichaam in het leven werd geroepen. „Voor een groot deel" is het aan zijn beleid te danken, daarbij krachtig bijgestaan door den procureur generaal Mr. J. W. Gefken, en den gouvernementssecretaris Mr. E. A. van Emden, dat de grote maatschappelijke ommekeer, de vrijverklaring der slaven plaats vond zonder noemenswaardige schokken, de vrees voor ongeregeldheden was niet ongegrond, daar in de laatste jaren op vele plantages ongeregeldheden plaats hadden gehad. Dat Suriname een vertegenwoordiging verkreeg, is voorzeker voor een groot deel te danken aan Van Lansberge, die aan de regering al zijn overtuiging kenbaar maakte, dat de kolonie daarvoor rijp was. Onder zijn bestuur hadden ook de expedities naar de Marowijne (in 1860 en 1861) in verband met de grensregeling plaats. Bij de eerste dier expedities werden de Bonninegers in de Lawa ontheven aan de voogdij der Aucaners. Op 29 Juni 1867 legde hij het bestuur neer en vertrok op 2 Augustus d.a.v. naar Nederland."

Indien men de Surinaamse geschiedschrijvers naleest, dan ziet men, hoe zij over de acht jaren van Van Lansberge oordelen. De Heer Wolbers laat uitkomen, dat hij al spoedig onder invloed kwam van de Surinaamse omgeving, hij bedoelt zijn ambtenaren. Thomson vermeldt, dat hij bij het volk de naam van Vader kreeg. Hij schijnt dus voor de mensen zacht te zijn opgetreden. Men geeft niets over zijn politiek als idee.

Wie doet het?

We geloven, dat nog niemand de 64 foliobanden heeft doorgenomen, om zijn oordeel te kunnen staven. Ze liggen in het archief en wie zal ze bestuderen? De geschiedschrijver Wolbers — hij schreef zijn geschiedenis van Suriname in het jaar 1860 — is over Van Lansberge, die toen eigenlijk pas begon, al niet erg tevreden. Hij zegt dat men met recht veel van hem kon verwachten, doch hij laat zien, dat Van Lansberge al te oud is en zodoende te weinig geestkracht meer bezit, om de zaak in Suriname te verbeteren. Wolbers klaagt dat ook na de komst van Van Lansberge, alles zo bij het oude is gebleven. Misschien oordeelde hij té vlug.

We krijgen de indruk, dat de geschiedenis van de koloniale politiek nog wel enige herziening zal ondergaan, als men figuren als Van Lansberge wat nader gaat bestuderen. Hij was niet een man om met Multatuli te spreken, „die slechts er op uit was om spoedig een villatje op Driebergen te hebben". Bij hem was het meer. Er was ook liefde voor het volk en begrip voor mensen met idealen als Mons. Niewindt.

Deze studie zij aanleiding, dat ook andere geschiedschrijvers hem gaan bestuderen. We hebben de stilte verbroken.

B.

NIEUWS IN HET KORT.

— De haringvangsten zijn enorm. Het Bedrijfschap voor Visserijproducten wijst daarom aan de rokerijen van de aangevoerde hoeveelheden 50 pct., aan de conservenfabrieken 30 pct. en aan de handel in verse vis 20 pct. toe.

— Nederland heeft met België, Zweden, Zwitserland en de Verenigde Staten overeenkomsten gesloten voor de uitvoer van tuinbouw- en bloemzaden. Tot eind April 1946 zal er voor 14 millioen gulden geëxporteerd worden.

— In October is een begin gemaakt met het teruggeven aan de eigenaars van vissersvaartuigen, die in 1940 naar Engeland overgestoken zijn en naderhand door de regering voor de Marine in beslag genomen.

— Het goud van de Nationale Oostenrijkse Bank is in Duitsland ontdekt, meldt een Parijse krant.

— Sophianooelos, de Griekse minister van buitenlandse zaken, is er van overtuigd, dat Griekenland volledige steun van de Sovjet Unie za krijgen voor zijn economische wederopbouw.

— In Utrecht is een congres gehouden van de Stichting van de Arbeid. Minister Drees was o.a. aanwezig. Sprekers waren Mr. D. Stikker, Mr. M. Levenbach, Prof. Mr. K. Romme en E. Kupers.

— Het boekjaar van de N.V. Amsterdamse Rijtuig Maatschappij, sluit met een netto-winstsaldo van ƒ 21.091 (v. j. verliessaldo van ƒ 60.703).

Kerkberichten

Week van 6 Januari t/m 12 Januari 1946.
Zo.: Feest van de Heilige Driekoningen.
Za.: Feest van de H. Familie.

CATHEDRALE ST. ANNA KERK
Otrabanda

Waarnemend Pastoor B. Roghmans O.P. tel. 1507.
Spreekuur: iedere dag van des morgens 8 tot 10 uur en des avonds om 19.45 uur.

Zondag.
5.30 H. Mis.
7.30 Kindermis
9.— Hoogmis
19.— Lof.

Weekdagen:
H.H. Missen om 6. en 6.30 uur. Iedere avond om 19.— Rozenhoedje.
Biechten: alle werkdagen vóór en ná de Heilige Mis en des middags om 16 uur. Zaterdags en Donderdags voor de Eerste Vrijdagen van 15.30 uur af.

H. ROZENKRANSKERK.
Pietermaai

Pastoor C.D. v.d Looy O.P.
spreekuren: 8. uur en 19.45 uur tel. 2170.

Zondag.
5.30 H. Mis.
7.— H. Mis
8.— Kindermis.
9.— Hoogmis
19.— Lof.

Weekdagen:
6.— en 6.30 H. Mis.
Za: 6.—. 6.30 en 7.— H. H.Missen. Iedere dag om 19 uur Rozenhoedje.
Biechten. Na de H. Mis. Zaterdag tussen 16 en 18 uur en 's avonds het Rozenhoedje.

H. FAMILIE KERK.
San Mateo.
Pastoor: L. van Rooy O. P. tel 2413.

Zondag.
5.— H. Mis
6.15 H. Communie uitreiken.
6.30 H. Mis
7.45 Kindermis
9.— Hoogmis
19.— Lof.

Weekdagen:
6.— en 6.30 H. Mis
Biechten: na Lof Zaterdag de gehele dag.
Iedere 2e en 4e. Zondag van de maand Predicatie in het Nederlands.

KERK O.L.V. VAN DE BERG CARMEL.
Groot Kwartier.
Pastoor P. Elie O.P. tel 1967.
Spreekuur: 8.— 10 uur. Zondag, feest en weekdagen.

Zondag.
5.— H. Mis
7.— Kindermis.
8.30 Hoogmis
19.— Lof.

Weekdagen.
6.30 H. Mis
Biechten: elke dag na H. Mis en Zaterdagmiddag

KERK VAN HET H. HART,
Janwé.
Pastoor A. C. de Valk O. P. tel. 2365.
Spreekuur: 7.— 9 uur behalve Zondag.

Zondag.
5.30 H. Mis
8.30 Hoogmis.
19.— Lof.
Weekdagen: 6.30 H. Mis (behalve Zaterdag.
Biechten: elke dag na H. Mis tot 9 uur. **Za.** van 16 tot 18 uur.

H. TERESIA KERK, Juicio.
Pastoor H. Penninx O.P. tel 1367
Spreekuur 7 — 9 uur.
(behalve Zondag).

Zondag.
5.— H. Mis.
8.— Hoogmis.
19.— Lof

Weekdagen:
6.30 H. Mis. (behalve Zaterdag).
Biechten: 's morgens na H. Mis tot 8 uur: Zaterdag van 16 tot 19 uur.

KAPEL ST. MARTINUS GESTICHT.
Zo: 7.— H. Mis 16.— Lof.
Weekdagen:
6. H. Mis.
Di.: 16.— Lof.

KERK H. FRANCISCUS VAN ASSISIË, Oranjestad — Aruba
Pastoor Th. Bartel O.P. tel 34
Spreekuren: alle weekdagen van 7.15 — 8.15 uur, alsmede om 10 uur en om 18.30 'sZaterdags alleen van 8.—9.

Zondag.
5.— H. Mis.
6.30 H. Mis.
7.45 H. Mis voor de schoolkinderen.
8.45 Hoogmis.

Weekdagen:
6.30 H. Mis
19.— Lof met Rozenhoedje.
Biechten: Alle weekdagen 's morgens vóór en ná de H. Mis 's Middags om 15.30.
's Zaterdags en 's Donderdags voor eerste Vrijdag van 15.30 tot 19 uur.

